

دیپلماسی سلامت در سالی که گذشت از دیدگاه سمانه جعفری؛

۱۴۰۱، سال تحکیم روابط و گسترش همکاری های بین المللی در حوزه سلامت

امنیت، نه تنها به معنای نبود تهدید نظامی از جانب سایر دولت ها، بلکه به معنای محافظت از سلامت در برابر تهدیدها نیز تعریف می شود. اثرات جهانی بیماری های همه گیر، نقش ارائه خدمات در شرایط پسا-جنگی و ارتقای دسترسی همگانی به مراقبت های سلامت، عواملیست که ضرورت تحکیم روابط دیپلماتیک در حوزه سلامت را بیش از پیش نمایان می سازد. کما اینکه، اولویت اصلی سیاست خارجی دولت سیزدهم نیز توسعه روابط با همسایگان و کشورهای خاورمیانه اعلام شده بود که مهمترین بخش آن به حوزه سلامت برمی گردد.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، دولت سیزدهم در شرایطی کار خود را مرداد ماه ۱۴۰۰ آغاز کرد که ایران با یکی از جدی ترین بحران های بهداشتی خود روبه رو بود. ایران که تا پیش از آن چهار موج کرونا را پشت سرگذاشته بود؛ با شروع مرداد ماه وارد موج پنجم شیوع کرونا شد. موج جدید، آمار فوتی ها را برای اولین بار فراتر از ۵۰۰ نفر و آمار شناسایی مبتلایان را به بالای ۴۲ هزار نفر در روز رساند. بر همین اساس، دکتر ریسی در اولین دستور خود در سطح داخلی از استانداران درخواست کرد تا راهکارهای مهار کرونا را ظرف یک هفته برای تصمیم گیری در هیأت دولت به تهران ارسال کنند و همزمان از وزارت امور خارجه درخواست کرد تا با جدیت پیگیر واردات واکسن و رفع موانع واردات دارو و سایر مایحتاج پزشکی باشد.

فرامینی که می توان آن را از جنس بهداشت و دیپلماسی سلامت خواند. این خواسته ها در حالی از سوی رییس جمهور مطرح شدند که وی پیشتر از اولویت سیاست خارجی دولتش برای پیگیری دیپلماسی منطقه ای سخن به میان آورده و فقدان دیپلماسی اقتصادی منطقه ای را یکی از نقاط ضعف دولت دکتر روحانی برشمرده بود.

آنچه این دو موضوع را در شرایط جدید به یکدیگر پیوند می دهد، دیپلماسی سلامت منطقه ای است؛ دیپلماسی ای که از یک سو می تواند نیازهای حوزه بهداشت و سلامت ایران را تأمین کند و از سوی دیگر به صادرات کالاها، تجهیزات پزشکی، دارو و واکسن کووید ۱۹ ساخت ایران، به کشورهای منطقه بینجامد.

ایران طی سال های گذشته موفقیت های چشمگیری در حوزه درمان بیماری های خاص، انواع سرطانها، عمل های جراحی چشم، قلب، مغز، کلیه و سایر درمان ها با تکنولوژی و دانش روز جهانی به دست آورده و هزینه های درمان پایین آن به نسبت کشورهای غربی می تواند یکی از قابلیت های ایران برای توریسم سلامت باشد، بنابراین سطح نسبتاً پایین دانش و فناوری پزشکی در برخی کشورهای خاورمیانه و نیاز این کشورها برای تأمین تجهیزات و کالاهای پزشکی خود از کشورهای غربی، ازجمله عواملی است که این کشورها را به یک بازار مطلوب برای محصولات ایرانی و خدمات پزشکی تبدیل خواهد کرد. به این موارد، توریسم سلامت را نیز می توان افزود. آنچه در ۱۴۰۱ در حوزه دیپلماسی سلامت ایران گذشت...

مقدمات تحکیم و استمرار روابط بین المللی در حوزه سلامت در سال ۱۴۰۰ آغاز شد؛ چراکه نخبگان ایرانی که از مدتی قبل با تکیه بر دانش و توان ملی، در مسیر ساخت واکسن کووید ۱۹ و تجهیزات پزشکی گام برداشته بودند، علیرغم وجود محدودیت و اعمال تحریم ها علیه کشورمان، اکنون به پیشرفت های بیشتری دست یافته بودند که ماحصل آن، اجرای واکسیناسیون سراسری، ایمن سازی همگانی در برابر ویروس و به دست آوردن دستاوردی جدید در حوزه سلامت برای گفت و گو و تعامل با کشورهای دیگر بود.

اداره کل همکاری های بین الملل وزارت بهداشت در آغاز سال ۱۴۰۱، همسو با شعار "تولید، دانش بنیان، اشتغال آفرین"، از تعامل با شرکت های دانش بنیان برای رفع موانع صادرات در حوزه سلامت خبر داد، به گفته دکتر نیکنام، دستیار ویژه وزیر بهداشت و مدیرکل همکاری های بین الملل، یکی از مسائل مهم در امر تولید، صادرات است. زیرا این صادرات است که تولید را شکوفا می کند. لذا با دستور دکتر عین اللهی، پیشبرد امر صادرات کالاهای سلامت با کمک شرکت های دانش بنیان در دستور کار فعالیت های بین المللی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گرفت.

تعمیق روابط ایران و کوبا در حوزه سلامت

برگزاری کمیسیون مشترک اقتصادی "ایران و کوبا" از مهمترین رویدادهای اردیبهشت ۱۴۰۱ بود که توانست به توسعه و تعمیق همکاری های دوجانبه این کشورها در تمام حوزه ها به خصوص سلامت، بینجامد.

حضور ایران در مجمع عمومی سازمان جهانی بهداشت

در خردادماه ۱۴۰۱، به دنبال فراخوان شرکت در هفتاد و پنجمین نشست مجمع عمومی سازمان جهانی بهداشت، تیم بهداشتی کشورمان آماده سفر به ژنو شدند.

این مجمع، در مقر سازمان جهانی بهداشت در شهر ژنو سوییس با حضور وزرای بهداشت ۱۹۴ کشور عضو سازمان با موضوع "سلامت برای صلح و صلح برای سلامت" برگزار شد. در این نشست دکتر عین اللهی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مواضع کشورمان را در خصوص تهدیدات سلامت جهانی و نقش محوری سلامت در تأمین صلح و امنیت پایدار منطقه ای و جهانی اعلام کرد.

همچنین، هیأت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران به ریاست دکتر عین اللهی و تنی چند از مدیران ارشد وزارت بهداشت جهت بهره گیری همه جانبه از ظرفیت های مذاکراتی و همکاری های بین المللی به منظور بیان مواضع و معرفی دستاوردهای نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران در این نشست شرکت کردند.

در حاشیه اجلاس، دیدارهای دوجانبه با مدیرکل سازمان جهانی بهداشت، مدیر منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت و هیات های کشورهای عمان، سوییس، قطر، لبنان، سوریه، ونزوئلا، کوبا، آذربایجان و هند صورت گرفت.

تدروس ادهانوم، دبیر کل سازمان جهانی بهداشت در دیدار وزیر بهداشت کشورمان در حاشیه این نشست، از عملکرد ایران در مقابله با کرونا به ویژه تک رقمی شدن موارد مرگ و میر روزانه بیماری و گسترش واکسیناسیون علیه کرونا، تجلیل کرد و گفت: پوشش واکسیناسیون کرونا در ایران در سطح ایده آل قرار دارد.

پیش تر نیز دکتر احمدالمنظری، مدیرکل منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت در جلسه هم اندیشی با نمایندگان سازمان های بین المللی،

عملکرد ایران را در مدیریت کووید ۱۹ موفقیت آمیز اعلام کرده بود.

تقویت روابط ایران با سوریه و عراق

سفر به سوریه و عراق از جمله برنامه های وزیر بهداشت کشورمان برای توسعه دیپلماسی سلامت در ۱۴۰۱ بود.

در راستای اولویت بخشی به توسعه و تعمیق با کشورهای همسایه، دکتر عین اللهی با حضور هیات همراه در سفر خود به عراق، با رئیس جمهور، نخست وزیر و وزرای بهداشت و صنایع عراق دیدار و بر تقویت دیپلماسی سلامت ایران و عراق و همکاری های بهداشتی و درمانی دو کشور تاکید کرد. گشوده شدن مسیر زائران اربعین حسینی پس از سه سال وقفه

در سفر وزیر بهداشت کشورمان به عراق علاوه بر انجام مذاکرات در راستای تقویت روابط دو کشور، درخصوص گشوده شدن مسیر زائران اربعین حسینی پس از سه سال وقفه بر اثر شیوع کرونا، بحث و توافق نظر صورت گرفت که خبری خوش را برای حضور گسترده عاشقان اهل بیت (ع) در عتبات عالیات به ارمغان آورد.

در سفر دکتر عین اللهی به سوریه نیز، توسط وزرای بهداشت دو کشور، دو یادداشت تفاهم امضا شد که بر اساس آن، توسعه همکاری های مشترک در زمینه های علمی، آموزشی، تحقیقات و فناوری، خدمات بهداشتی، خدمات درمانی و دارو و تجهیزات پزشکی در دستور کار قرار می گیرد؛ دومین یادداشت تفاهم نیز در خصوص توسعه همکاری ها در حوزه تامین و تسهیل مبادله و صادرات دارو و تجهیزات پزشکی بود.

ابتکار جمهوری اسلامی ایران در راه اندازی برنامه همکاری گروه پنج

اواسط شهریورماه ۱۴۰۱، شاهد برگزاری نشست نمایندگان ارشد کشورهای عضو گروه پنج حوزه سلامت به ریاست دکتر عین اللهی در هتل استقلال تهران بودیم. در این راستا، یک اجلاس دو روزه، با همکاری دفتر نمایندگی سازمان جهانی بهداشت در جمهوری اسلامی ایران، در تاریخ ۱۵ و ۱۶ شهریور برگزار شد. نشست دو روزه فوق با دعوت وزیر بهداشت کشورمان از وزرای بهداشت ۳ کشور عضو (افغانستان، پاکستان، عراق) و مقامات ارشد منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت با حضور هیات های متشکل از وزرا و سایر مقامات ارشد بهداشتی با دستیابی موفقیت آمیز به اهداف مورد نظر برگزار و مصوبات ارزشمندی به تصویب رسیده و تقویم یک ساله برای فعالیت های گروه پنج ترسیم شد.

دکتر عین اللهی در این رویداد ابراز امیدواری کرد که گروه ۵ در قامت یکی از تشکل های مهم بین المللی در حوزه سلامت ظاهر شده و در سلامت منطقه نقش آفرینی کند. وی راهکار تضمین سلامتی در هر کشوری را همکاری کشورها با یکدیگر خواند و سلامت را موضوعی فرا مرزی عنوان کرده و تاکید کرد که تضمین سلامت هر کشور در گروی سلامت همسایگان است.

سفر به قاهره و حضور در شصت و نهمین اجلاس وزاری بهداشت کشورهای عضو منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت
شصت و نهمین اجلاس وزاری بهداشت کشورهای عضو منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت، در قاهره مصر به میزبانی دفتر منطقه ای از تاریخ ۱۸ تا ۲۱ مهرماه ۱۴۰۱ برگزار شد؛ تیم بهداشتی ایران نیز به عنوان یکی از کشورهای عضو و به منظور تقویت دیپلماسی سلامت عازم مصر شد. این اجلاس شامل سه بخش پیش اجلاس، بخش تخصصی و نشست های جانبی و پنل ها بود که هیات شرکت کننده ایرانی به ریاست وزیر بهداشت کشورمان حضوری فعال در آنها داشتند.

دکتر عین اللهی در این اجلاس به ایراد سخنرانی پرداخت و ضمن تشریح مواضع کشورمان در خصوص موضوعات سلامت محور، تحریم های یکجانبه و غیرانسانی علیه جمهوری اسلامی ایران را محکوم و خاطرنشان کرد که این تحریم ها اثرات مخربی بر برخی از ارکان تاب آوری نظام سلامت در کشور ما داشته است، به ویژه دسترسی به نیازهای ضروری برای کنترل و مهار بیماری‌ها؛ همه گیر را محدود کرده که در تضاد با روحیه همبستگی و همکاری بین همه کشورها بوده و همچنین خلاف اصل " تا زمانی که همه در امان نباشند، هیچ کس در امان نیست"، خواهد بود.

دیدار دوجانبه با نمایندگان اردن، سودان، عراق، سوریه، قطر، کویت، عمان و پاکستان در حاشیه نشست

دیدارهای دوجانبه با نمایندگان سایر کشورها یکی از بخش های مهم رویدادهای بین المللی است که شصت و نهمین اجلاس وزاری بهداشت کشورهای عضو منطقه مدیترانه شرقی سازمان جهانی بهداشت نیز از این قاعده مستثنی نبود؛ لذا در حاشیه این اجلاس تیم اعزامی کشورمان با هیات های کشورهای اردن، سودان، عراق، سوریه، قطر، کویت، عمان و پاکستان به منظور تعمیق روابط دو جانبه بین وزاتین بهداشت، به گفتگو و مذاکره نشستند. بهره مندی از ظرفیت های سازمان های بین المللی

بهره مندی از ظرفیت های سازمان های بین المللی در راستای توسعه بخش سلامت کشور از جمله، برگزاری نشست های نمایندگان سازمان های بین المللی با حضور وزیر بهداشت و تامین اقلام مورد نیاز بخش سلامت از طریق سازمان های بین المللی، از جمله تلاش های وزارت بهداشت جمهوری اسلامی ایران به منظور توسعه دیپلماسی سلامت است.

توسعه همکاری با کشورهای هدف در چارچوب دیدارهای دوجانبه

بر اساس هدف گذاری های انجام شده، به منظور تعمیق همکاری های دو جانبه با کشورهای هدف و توسعه همکاری های اقتصادی حوزه سلامت، برنامه ریزی گسترده ای به منظور گسترش همکاری ها به همراه ملاقات های دوجانبه دکتر عین اللهی با وزرای بهداشت و علوم کشورهای مختلف ترسیم و اجرایی شد که ماحصل آنها، انعقاد تفاهم نامه های همکاری در حوزه های مختلف است؛ از جمله این دیدارها می توان به دیدار دکتر عین اللهی با معاون رئیس جمهور ترکمنستان، دیدار با وزیر تندرستی و حفظ اجتماعی اهالی تاجیکستان، دیدار با وزیر بهداشت ارمنستان، دیدار با سفیر سوئیس، دیدار با وزیر امور خارجه کشور بوركینافاسو، دیدار با وزیر بهداشت نیکاراگوئه و دیدار با معاون رئیس جمهور زیمبابوه اشاره کرد.

با مرور اجمالی بر آنچه در حوزه همکاری های بین الملل حوزه سلامت گذشت، می توان گفت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اهتمام خود را بر تحقق اولویت دولت سیزدهم مبنی بر توسعه روابط دیپلماتیک با همسایگان و کشورهای خاورمیانه، به کار گرفته و سال ۱۴۰۱، نقطه عطفی در کارنامه دیپلماتیک حوزه سلامت به شمار می رود که آستن اتفاقات و رویدادهای خوش آتیه ای برای کشورمان خواهد بود.

گزارش / سمانه جعفری